

Асистенська практика є обов'язковим компонентом професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Середня освіта (Географія)» до здійснення професійної діяльності. Вона є важливою складовою практичної підготовки майбутніх учителів географії, що ґрунтується на засвоєних психолого-педагогічних, методичних і фахових знаннях та передбачає їх застосування в реальних умовах освітнього процесу. Асистенська практика спрямована на поглиблення й закріплення теоретичних знань, практичне опанування закономірностей і принципів навчання географії, засвоєння сучасних методів, технологій.

Метою асистентської практики є оволодіння студентами-магістрантами сучасними методами й формами організації навчально-виховного та науково-методичного процесу у закладах вищої освіти (ЗВО) та фахових коледжах, формування компетентностей викладання фахових географічних дисциплін, застосування інноваційних та цифрових технологій, а також підготовка здобувачів до викладацької, дослідницької та організаційно-методичної діяльності в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Завдання педагогічної практики:

1. поглиблення та закріплення теоретичних знань із методики викладання фахових дисциплін у ЗВО (ОК 6), використання ГІС і цифрових ресурсів у географічній освіті (ОК 8);
2. формування практичних умінь організації, планування та проведення основних форм навчальних занять (лекцій, семінарських, практичних та лабораторних занять) у ЗВО;
3. оволодіння методикою розробки навчально-методичного забезпечення курсів (робочих програм, силлабусів, дидактичних і контрольно-вимірювальних матеріалів);
4. формування здатності проєктувати освітній процес на засадах компетентнісного та студентоцентрованого підходів;
5. застосування сучасних цифрових технологій, ГІС-інструментів, хмарних сервісів та елементів штучного інтелекту в освітньому процесі вищої школи;
6. вироблення навичок педагогічного спілкування, партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії із студентською аудиторією;
7. дотримання принципових норм академічної доброчесності та педагогічної етики.

Пререквізити. Передумовами проходження педагогічної практики є опанування здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти освітніх компонентів, спрямованих на формування психолого-педагогічних, методичних і фахових компетентностей, необхідних для здійснення професійної діяльності вчителя географії. Зокрема, педагогічна практика спирається на знання з педагогіки та психології освіти, методики навчання географії, сучасних технологій навчання географії, теорії та практики організації освітнього процесу, оцінювання навчальних досягнень учнів, а також використання цифрових освітніх ресурсів і геоінформаційних технологій. Важливими передумовами є володіння методами планування й організації навчальної діяльності, розроблення навчально-методичних матеріалів, добору засобів навчання географії та здійснення педагогічного аналізу. Набуті знання й уміння створюють основу для самостійного проведення уроків географії, організації позакласної роботи, реалізації компетентнісного підходу та формування готовності до професійного саморозвитку.

Результати навчання

У результаті проходження *«Асистентської практики»* у студентів повинні бути сформовані такі компетентності (згідно ОПП):

Загальні компетентності:

- ☐ ЗК1 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ☐ ЗК4 Здатність до навчання та готовність підвищувати рівень своїх знань.
- ☐ ЗК8 Здатність проводити заняття з фахових дисциплін.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ФК2 Здатність застосовувати сучасні теоретичні основи географії та позакласної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах.
- ФК7 Здатність забезпечити охорону життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності.
- ФК8 Вміння планування та керування польовими і практичними дослідженнями з географії в середній школі
Програмні результати навчання на основі освітньої програми "Середня освіта (Географія)":
- *Результат* ПРН 1. Застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- *Результат* ПРН 3. Постійно підвищувати рівень своїх знань;
- *Результат* ПРН 7. Здатність проводити заняття з фахових дисциплін;
- *Результат* ПРН 8 Володіти навиками викладання фахових дисциплін;
- *Результат* ПРН 10. Застосовувати сучасні теоретичні основи географії та позакласної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах;
- *Результат* ПРН14. Застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху;
- *Результат* ПРН15. Забезпечити охорону життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності;
- *Результат* ПРН 17. Приймати ефективні рішення у професійній діяльності та мотивувати людей до досягнення спільної мети.

Опис навчальної дисципліни

Здобувачі освіти проходять асистентську практику впродовж 4 тижнів у I семестрі другого року навчання з відривом від навчального процесу. За час проходження асистентську практики здобувачі-практиканти набувають практичних навичок та педагогічного досвіду на посаді викладача географічного факультету.

Наказом Ректора здійснюється скерування студентів на кафедру і призначення керівників практики від кафедри для кожного практиканта.

Види діяльності магістра-практиканта

- **а) Навчально-викладацька робота:** підготовка та проведення пробних і залікових лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять з фахових географічних дисциплін, проведення консультацій для студентів бакалаврату;
- **б) Методична робота:** ознайомлення з робочими програмами та силлабусами кафедр; розробка методичних матеріалів, тестових завдань; інтеграція ГІС-технологій та цифрових освітніх платформ (Moodle, Google Classroom) у викладання;
- **в) Організаційно-виховна та наукова робота:** участь у виховних і кураторських заходах кафедри/факультету; відвідування та аналіз занять провідних викладачів кафедри та колег-магістрів; ознайомлення з науково-дослідною тематикою кафедр.

Графік етапів проходження практики (4 тижні / 180 годин)

№	Тиждень	Перелік завдань та зміст діяльності
1	I тиждень (Організаційний)	<ul style="list-style-type: none"> • Ознайомлення зі структурою географічного факультету, нормативною документацією кафедр, ОПП «Середня освіта (Географія)» (2025-2026 р.). • Складання індивідуального плану роботи практиканта. • Отримання навчального навантаження від викладача-наставника.
2	II тиждень (Підготовчо-пробний)	<ul style="list-style-type: none"> • Відвідування та педагогічний аналіз занять провідних викладачів кафедр. • Розробка та затвердження розгорнутих планів-конспектів пробних лекцій та практичних занять. • Підготовка дидактичного забезпечення, цифрових презентацій, ГІС-матеріалів та тестових завдань. • Проведення пробних занять.
3	III тиждень (Викладацький)	<ul style="list-style-type: none"> • Проведення залікових лекційних занять у студентських групах бакалаврату. • Проведення залікових практичних / семінарських занять з використанням інноваційних освітніх технологій. • Відвідування та взаємоаналіз занять інших магістрантів-практикантів. • Проведення консультацій та перевірка самостійних робіт студентів.
4	IV тиждень (Підсумково-аналітичний)	<ul style="list-style-type: none"> • Завершення викладацького навантаження та проведення виховного заходу зі студентами. • Систематизація матеріалів практики, заповнення щоденника практики встановленого зразка. • Оформлення підсумкового звіту з практики. • Отримання відгуку-характеристики від викладача-наставника. • Захист звітної документації з асистентської практики перед комісією кафедри.

Студенти особисто несуть цілковиту відповідальність за неявку на практику. Студенти, які не з'явилися на практику з поважних причин, проходять її в інші терміни, в іншому випадку – можуть бути відраховані з університету за невиконання навчального плану.

Перед початком практики студенти обов'язково проходять інструктаж з охорони праці, техніки безпеки і протипожежної безпеки (інструктаж проводить керівник практики)

Форми і методи контролю. Звітна документація. Підведення підсумків практики.

Формою підсумкового контролю з асистентської практики є іспит, який виставляється за результатами публічного захисту звіту перед комісією кафедр.

Після закінчення чотиритижневої педагогічної практики студент подає на кафедру таку документацію:

- заповнений щоденник практики встановленого зразка (з календарним графіком та відгуком керівника);
- письмовий звіт про виконання завдань практики;
- розгорнуті конспекти проведених залікових лекцій та практичних/семінарських занять;
- протоколи взаємовідвідування занять колег-магістрантів та викладачів кафедри;
- комплект розроблених дидактичних та контрольних-вимірних матеріалів (тести, презентації, ГІС-завдання).

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за шкалою ECS та національною шкалою

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Пояснення за розширеною шкалою
	Оцінювання в системі ECTS	Рейтингова оцінка з дисципліни	
Відмінно	A	90-100	Виконано весь обсяг завдань практики. Подано повний комплект бездоганно оформлених документів. Залікові заняття проведені на високому методичному рівні із застосуванням інноваційних/цифрових технологій. Висока педагогічна майстерність та системне мислення.
Добре	B	80-89	Програму практики виконано повністю. Залікові заняття проведені якісно, виклад матеріалу послідовний і логічний. Документи оформлені згідно з вимогами. Є неістотні зауваження або незначні неточності під час захисту.
Добре	C	70-79	Завдання практики виконані. Здобувач провів необхідну кількість залікових занять, але у викладанні переважала репродуктивна форма (виклад за конспектом). Документи подані в достатній кількості.
Задовільно	D	60-69	Програму практики виконано з суттєвими недоліками. Під час проведення занять припускалися методичні й теоретичні помилки. Звіт оформлено з порушенням вимог. На захисті відповіді нечіткі.
Задовільно	E	50-59	Виконано лише мінімально допустимий обсяг занять. Наявні значні прогалини у викладацькій діяльності та оформленні звітної документації. Помилки виправляються лише за допомогою викладача.
Незадовільно	FX	35-49	Невиконання плану практики, нерозуміння основних завдань. Пропусти занять без поважних причин. Необхідне повторне проходження практики.
Незадовільно	F	1-34	Грубе невиконання програми практики, відсутність конспектів та звітної документації, відмова від захисту. Студент підлягає відрахуванню або повторному проходженню практики.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	«Відмінно»

Добре	B (80-89)	«Дуже добре»
	C (70-79)	«Добре»
Задовільно	D (60-69)	«Задовільно»
	E (50-59)	«Достатньо»
Незадовільно	FX (35-49)	«Незадовільно» з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(«Незадовільно») з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на низці українських фахових платформ, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Рекомендована література

Базова

1. Вітвицька, С. С. (2006). Основи педагогіки вищої школи. Центр навчальної літератури.
2. Головенкін, В. П. (2019). Педагогіка вищої школи (2-ге вид., переробл. і доповн.). КПП ім. Ігоря Сікорського. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
3. Кобаль, В. І. (2016). Методика викладання у вищій школі: Навчально-методичний посібник. Видавництво МДУ.
4. Козак, Н. Л., & Шоробура, І. М. (2018). Університетська освіта: Навчальний посібник. Каравела.
5. Малихін, О. В., Павленко, І. Г., Лаврентьєва, О. О., & Матукова, Г. І. (2014). Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. КНТ.
6. Прищак, М. Д., & Залюбівська, О. Б. (2019). Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: Курс лекцій. Вінницький національний технічний університет.
7. Сисоєва, С. (Ред.). (2020). Європейський простір вищої освіти: Параметри якості та експертизи (Н. Г. Батечко та ін., уклад.). <http://surl.li/otyxyv>
8. Фіцула, М. М. (2014). Педагогіка вищої школи (2-ге вид.). Академвидав.
9. Чубрей, О. С., Добинда, І. П., & Ковбінська, Г. Д. (2025). Інноваційні технології як чинник формування трансверсальних компетентностей у майбутніх учителів географії. Перспективи та інновації науки, (8(54)), 905–913.
10. Центр електронного навчання Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. (б. д.). Moodle. <https://moodle.chnu.edu.ua>

Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavnyi-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
2. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. (2014). База даних «Законодавство України». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Міністерство освіти і науки України. (2025). Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти (Наказ від 27 березня 2025 р. № 512). <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-metodychnykh-rekomendatsii-shchodo-rozroblennia-standartiv-vyshchoi-osvity>
5. Офіційний сайт Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. (б. д.). <https://www.chnu.edu.ua>
6. Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол № 7 від 25 травня 2026 року). URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>
7. Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол № 10 від 30 липня 2026 року). URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО:

- *Положенням про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>;
- *Політикою використання штучного інтелекту у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yurii-fedkovycha/>
- *«Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»* <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>.

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

Студенти несуть **особисту** відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.